

Tárgy: Gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatok
2014. évi ellátásának átfogó értékelése

Sorszám: III/2

Előkészítette: Tárnok Lászlóné jegyző
dr. Bimbó Mária osztályvezető,
Igazgatási Osztály
Kádasné Öreg Julianna igazgató, BVSZSZK

Döntéshozatal módja:
Egyszerű szótöbbség

**Véleményező
bizottság:** Oktatási, Kulturális és Sport Bizottság,
Ügyrendi, Lakásügyi, Egészségügyi és
Szociális Bizottság

Tárgyalás módja:
Nyilvános ülés

Előterjesztés

Békés Város Képviselő-testülete 2015. május 28-i ülésére

Tisztelt Képviselő-testület!

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.) 96. § (6) bekezdésében foglaltak alapján a helyi önkormányzat a gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatainak ellátásáról minden év május 31-ig – a külön jogszabályban meghatározott tartalommal – átfogó értékelést készít, amelyet a képviselő-testület megtárgyal. Az értékelést meg kell küldeni a Békés Megyei Kormányhivatal Gyámügyi és Igazságügyi Főosztályának (a továbbiakban: gyámhatóság). A gyámhatóság az értékelés kézhezvételétől számított harminc napon belül javaslattal élhet az önkormányzat felé. A helyi önkormányzat hatvan napon belül érdemben megvizsgálja a gyámhatóság javaslatait, és állásfoglalásáról, intézkedéséről tájékoztatja.

Az elmúlt évben is határidőben tettünk eleget e kötelezettségünknek. A felügyeleti szerv tájékoztatást nyújtott, hogy az értékelés megfelel az ide vonatkozó tartalmi követelményeknek, hiányosságot nem állapított meg, ezért a Gyvt. 96. § (6) bekezdése szerinti javaslattételt mellőzte.

Az átfogó értékelés tartalmi követelményeit a 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet 10. sz. melléklete tartalmazza, amelynek megfelelően készítettük el az előterjesztés mellékletét képező értékelést.

Kérjük a Tisztelt Képviselő-testületet, hogy tárgyalja meg és fogadja el az előterjesztés mellékletét képező átfogó értékelést.

Határozati javaslat:

Békés Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatok 2014. évi ellátásáról szóló átfogó értékelést megtárgyalta, melyet elfogad. Felkéri a Polgármestert, gondoskodjon arról, hogy az értékelés határidőben megküldésre kerüljön a Békés Megyei Kormányhivatal Gyámügyi és Igazságügyi Főosztálya részére.

Felelős: Izsó Gábor polgármester

Határidő: azonnal

Békés, 2015. május 20.

Izsó Gábor
polgármester

Jogi ellenjegyző

Pénzügyi ellenjegyző

ÁTFOGÓ ÉRTÉKELÉS
BÉKÉS VÁROS ÖNKORMÁNYZATA GYERMEKJÓLÉTI ÉS
GYERMEKVÉDELMI FELADATAINAK ELLÁTÁSÁRÓL

2014.

**„Minden felnőtt volt egyszer gyerek,
És felnőtt majd az új generáció:
Többet, s jobban törődjétek velünk,
Mert eljön majd a nap, amikor mi is felnövünk,
Ha nem neveltek jól, akkor majd rosszabbak
leszünk.”**

*(Bródy János: Minden felnőtt volt egyszer gyerek
/ dalszöveg részlet/)*

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.) 96. § (6) bekezdése értelmében a települési önkormányzat és az állam fenntartói feladatainak ellátására a Kormány rendeletében kijelölt szerv a gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatainak ellátásáról minden év május 31-éig átfogó értékelést készít, a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX.10.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Gyer.) 10. számú melléklete szerinti tartalommal.

E jogszabályhely alapján a települési önkormányzat által készítendő átfogó értékelés tartalmi követelményei:

- A település demográfiai mutatói, különös tekintettel a 0-18 éves korosztály adataira,
- Az önkormányzat által nyújtott pénzbeli, természetbeni ellátások biztosítása:
 - a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők száma, a rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban részesültek száma, kérelmezőkre vonatkozó általánosítható adatok, elutasítások száma, főbb okai, önkormányzatot terhelő kiadás nagysága,
 - egyéb, a Gyvt.-ben nem szabályozott pénzbeli vagy természetbeni juttatásokra vonatkozó adatok,
 - gyermekétkeztetés megoldásának módjai, kedvezményben részesülőkre vonatkozó statisztikai adatok.
- Az önkormányzat által biztosított személyes gondoskodást nyújtó ellátások bemutatása:
 - gyermekjóléti szolgáltatás biztosításának módja, működésének tapasztalata (alapellátásban részesülők száma, gyermekek veszélyeztetettségének okai, válsághelyzetben levő várandós anyák gondozása, családjából kiemelt gyermek szüleinek gondozása, jelzőrendszer tagjaival való együttműködés tapasztalatai),
 - gyermekek napközbeni ellátásának, gyermekek átmeneti gondozásának biztosítása, ezen ellátások igénybevétele, s az ezzel összefüggő tapasztalatok.
- A felügyeleti szervek által gyámhatósági, gyermekvédelmi területen végzett szakmai ellenőrzések tapasztalatainak, továbbá a gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltató tevékenységet végzők működését engedélyező hatóság ellenőrzésének alkalmával tett megállapítások bemutatása.
- Jövőre vonatkozó javaslatok, célok meghatározása a Gyvt. előírásai alapján (milyen ellátásokra és intézményekre lenne szükség a problémák hatékonyabb kezelése érdekében, gyermekvédelmi prevenciók elképzelések).
- A bűnmegelőzési program főbb pontjainak bemutatása (amennyiben a településen készült ilyen program), valamint a gyermekkorú és a fiatalkorú bűnelkövetők számának az általuk elkövetett bűncselekmények számának, a bűnelkövetés okainak bemutatása.
- A települési önkormányzat és a civil szervezetek közötti együttműködés keretében milyen feladatok, szolgáltatások ellátásában vesznek részt civil szervezetek (alapellátás, szakellátás, szabadidős programok, drogprevenció stb.).

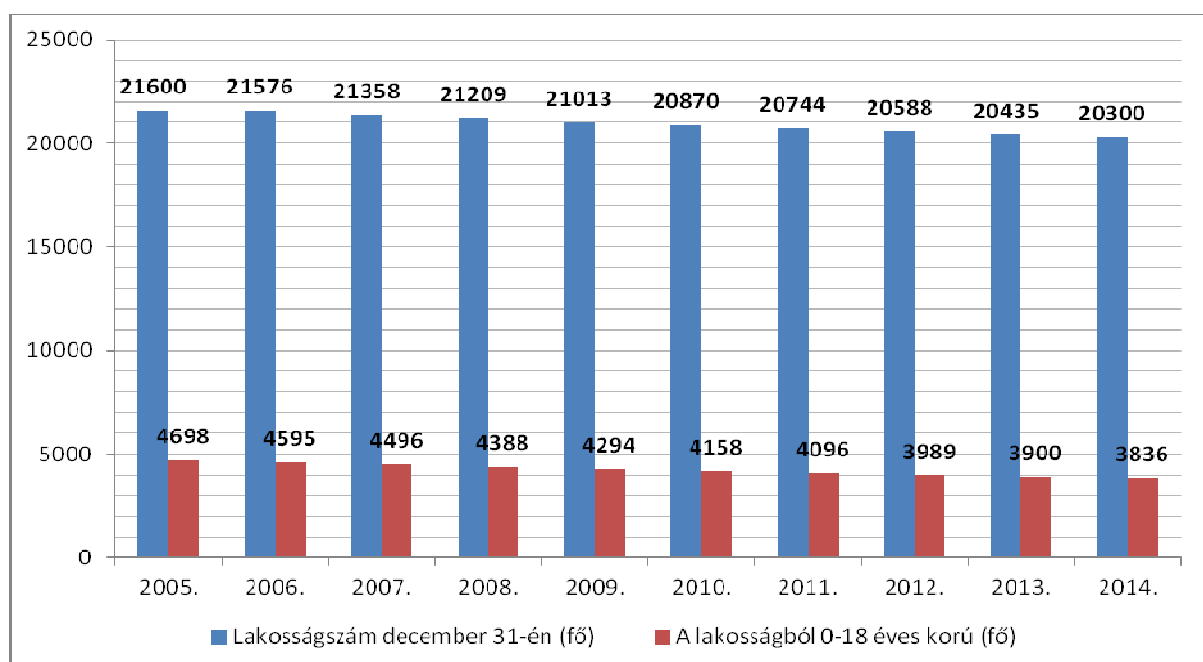
1. A település demográfiai mutatói, különös tekintettel a 0-18 éves korosztály adataira

Békés a 20.300 fő állandó lakosával Békés megye negyedik legnépesebb települése, csak a megyeszékhely Békéscsaba, Gyula valamint Orosháza rendelkezik nagyobb számú népességgel.

Békés lakónépessége folyamatosan csökken, 2000. óta nem találunk egyetlen olyan évet sem, melynek során ne fogyott volna a városban élők száma. Ennek több tényezője van, melyek főleg népmozgalmi tényezők. A népesség számának alakulását elsősorban a születések és halálozások aránya határozza meg. A csökkenésben Békésen jelentős szerepe van a természetes fogyásnak, ugyanis az elmúlt tíz évben átlagosan, évente mintegy 100 fővel több az elhalálozások száma, mint az élveszületéseké. A különbség többi részét az elvándorlások teszik ki. Ugyan van némi bevándorlási folyamat is a környező kistépelülésekről, de inkább az elvándorlások magasabb száma jellemző, főleg a fiatalok körében, melynek fő okai a munkanélküliség, és a megyében kevés számban található felsőoktatási intézmény.

Békés elmúlt 10 évének demográfiai mutatói az alábbiak szerint alakultak.

Év	Lakosság szám december 31-én (fő)	A lakosságból 0-18 éves korú (fő)
2005.	21.600	4.698
2006.	21.576	4.595
2007.	21.358	4.496
2008.	21.209	4.388
2009.	21.013	4.294
2010.	20.870	4.158
2011.	20.744	4.096
2012.	20.588	3.989
2013.	20.435	3.900
2014.	20.300	3.836

Békés 2014-es demográfiai mutatói, különös tekintettel a 0-18 éves korosztály adataira az alábbi táblázat szerint alakultak, ahol összehasonlításképpen feltüntetésre kerültek a 2013-as adatok is.

Év	Lakosság-szám december 31-én (fő)	0-18 éves korú összesen (fő)	0-18 éves korú férfi (fő)	0-18 éves korú nő (fő)	A lakosság hány százaléka a 0-18 éves korúak aránya
2013.	20.435	3.900	2.041	1853	19.08 %
2014.	20.300	3.836	2.022	1814	18.89 %
Csökkenés (fő)	135	64	19	39	0,19 %

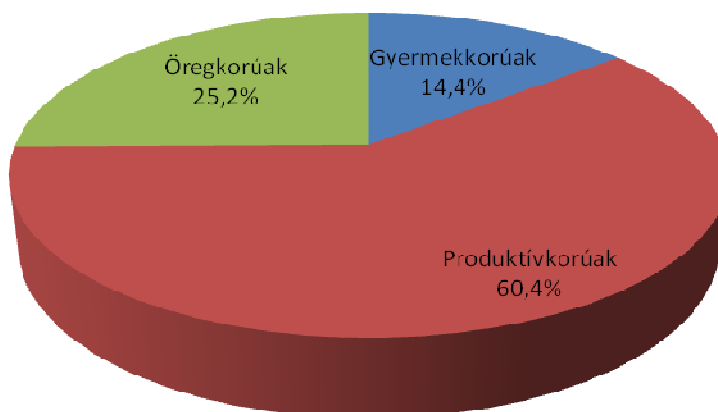
Az előző évi adatokhoz viszonyítva a lakosság szám összesen 135 fővel, a 0-18 évesek száma összesen 64 fővel csökkent.

Az életkor az egyént jellemző, tőle elválaszthatatlan biológiai és társadalmi tulajdonságok összessége, amelyhez korszakonként változó tartalom kapcsolódik. A hazai gyakorlat az életkor vonatkozásában az alábbi csoportosítást alkalmazza:

- gyermekkoriak (0-14 év közöttiek)
- produktívkorúak (15-59 év közöttiek)
- öregkorúak (60 év feletti)

2014. év december 31-én Békésen 2.915 fő gyermekkori, 12.260 fő produktívkorú és 5.125 fő öregkorú élt. A lakosság korösszetételének %-os mutatói az alábbi kördiagramból olvashatók ki.

Békés lakosainak kormegoszlása %-ban kifejezve, 2014-ben

A lakosokból a gyermekkoriak aránya mindössze 14,4%, a produktívkorúaké 60,4%, míg az öregkorúaké 25,2%. A számadatokból megállapítható, hogy városunkban - az országos átlaggal megegyezően, miként a fejlett országokban - a produktívkorúakhoz képest a gyermekkoriak száma egyre csökken, míg az idősök aránya egyre növekszik. A 2013-as évhez viszonyítva a produktívkorúak aránya 0,6%-kal, a gyermekkoriak aránya szintén 0,6%-kal csökkent, ennek megfelelően az öregkorúak aránya 1,2%-kal emelkedett.

2. Az önkormányzat által nyújtott pénzbeli, természetbeni ellátások biztosítása

Az önkormányzat által nyújtott pénzbeli, természetbeni ellátások biztosítása a Gyvt. és az annak felhatalmazása alapján elfogadott, 2015. február hó 28. napjáig hatályos, Békés Város Önkormányzata Képviselő-testületének a gyermekvédelem helyi rendszeréről szóló 11/2012. (III. 30.) rendeletében (a továbbiakban: helyi rendelet) foglaltak szerint történt.

2.1. Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény

A jegyző, mint I. fokú gyámhatóság megállapítja a gyermek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát, amennyiben a gyermeket gondozó családban az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg

- a) az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 140%-át (ez az összeg 2014-ben 39.900,- Ft), ha
 - a gyermeket egyedülálló szülő, illetve más törvényes képviselő gondozza, vagy
 - ha a gyermek tartósan beteg, illetve súlyosan fogyatékos, vagy
 - ha a nagykorúvá vált gyermek megfelel a Gyvt. 20. § (3) vagy (4) bekezdésében foglalt feltételeknek,
- b) az öregségi nyugdíj legkisebb összegének 130%-át (37.050,- Ft), feltéve, hogy a vagyoni helyzet vizsgálata során az egy főre jutó vagyon értéke nem haladja meg külön-külön vagy együttesen a meghatározott értéket.

Vagyon alatt azt a hasznosítható ingatlant, járművet, továbbá vagyoni értékű jogot kell érteni, amelynek egy főre jutó értéke a gyermeket gondozó családban

- a) külön-külön számítva az öregségi nyugdíj legkisebb összegének húszszorosát (570.000,- Ft), vagy
- b) együtt számítva az öregségi nyugdíj legkisebb összegének hetvenszerezését (1.995.000,- Ft)

meghaladja, azzal, hogy nem minősül vagyonnak az az ingatlan, amelyben a szülő vagy a tartásra köteles más törvényes képviselő életvitelszerűen lakik, az a vagyoni értékű jog, amely az általuk lakott ingatlanon áll fenn, továbbá a mozgáskorlátozottságra tekintettel fenntartott gépjármű.

A vagyoni helyzet vizsgálata során a lízingelt dolgon fennálló használati jogot meghatározott időre szóló vagyoni értékű jogként kell figyelembe venni. A meghatározott időre szóló vagyoni értékű jog értékének a meghatározására az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 72. §-ának (2) bekezdése az irányadó.

A Gyvt. 2013. április hó 1. napjától hatályos rendelkezései értelmében az egyéb jogosultsági feltételek fennállása esetén a nagykorúvá vált gyermek akkor jogosult a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre, ha nappali oktatás munkarendje szerint tanulmányokat folytat és 23. életévét még nem töltötte be, vagy felsőfokú oktatási intézmény nappali tagozatán tanul és a 25. életévét még nem töltötte be, *és a nagykorúvá válását megelőző második hónap első napja, valamint a nagykorúvá válását megelőző nap közötti időszakban legalább egy napig rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre volt jogosult.*

2014. december hó 31-én 1.687 fő részesült rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben, ebből 1.557 fő kiskorú, 130 fő nagykorú. Összeségében 261 fővel kevesebb támogatott volt az előző évhez képest.

A jegyző annak a gyermeknek, fiatal felnőttnek, akinek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultsága a tárgyév augusztus 1-jén fennáll, a tárgyév augusztus hónapjában, illetve a tárgyév november 1-jén fennáll, a tárgyév november hónapjában természetbeni támogatást nyújt fogyasztásra kész étel, ruházat, valamint tanszer vásárlására felhasználható Erzsébet-utalvány formájában.

Az Erzsébet-utalvány összege esetenként és gyermekenként 5.800,- Ft volt. 2014. augusztus hónapban 1.783 fő, 2014. november hónapban 1.687 fő részesült Erzsébet-utalványban. Összesen 20.126.000,- Ft került ily módon átadásra, mely összeg 100 %-ban az állam által finanszírozott, önkormányzati saját erőt nem tartalmaz.

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény megállapítása iránt benyújtott kérelem 10 esetben került elutasításra, amely oka 8 esetben az volt, hogy az egy főre számított havi jövedelem meghaladta a jogszabályban foglalt mértéket, 1 esetben az egy főre jutó vagyoni értéke meghaladta a szabályozott mértéket, 1 esetben pedig az, hogy a nagykorú igénylő a nagykorúvá válását megelőző második hónap első napja, valamint a nagykorúvá válását megelőző nap közötti időszakban nem volt legalább egy napig rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek után a gyermek családbafogadó gyámjával kirendelt hozzátartozó pénzbeli ellátásra jogosult, ha a gyermek tartására köteles, és nyugellátásban, korhatár előtti ellátásban, szolgálati járandóságban, balettművészeti életjáradékban, átmeneti bányászjáradékban, megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban, időskorúak járadékában vagy olyan ellátásban részesül, amely a nyugdíjszerű rendszeres szociális ellátások emeléséről szóló jogszabály hatálya alá tartozik. E támogatás megállapítására, az arra való jogosultság hiánya miatt 2014-ben nem került sor.

2.2. Hátrányos, halmozottan hátrányos helyzet megállapítása

A Gyvt. 67/A. §-a, és a gyámhatóságokról, valamint a Gyer. 83/A. §-a értelmében hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

- a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony iskolai végzettsége, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családbafogadó gyámról – önkéntes nyilatkozata alapján – megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik,
- a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családbafogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szt.) 33. §-a szerinti aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,
- a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált városfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.

Halmozottan hátrányos helyzetű

- az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében a hátrányos helyzetnél meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll,
- a nevelésbe vett gyermek,
- az utógondozói ellátásban részesülő és tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt.

A jegyző, mint I. fokú gyámhatóság a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság elbírálásával egyidejűleg, kérelemre - *külön döntésben, a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultsággal egyező időtartamra* - megállapítja a gyermek, nagykorúvá vált gyermek hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetének fennállását. A hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzet fennállásának megállapítása a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság megállapítását követően is kérelmezhető, ebben az esetben a feltételek fennállását a kérelem benyújtásának időpontjára vonatkozólag kell vizsgálni, valamint a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet a kérelem benyújtásának napjától a fennálló rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény időtartamára állapítható meg.

A nevelésbe vett gyermek, illetve az utógondozói ellátásban részesülő és tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt halmozottan hátrányos helyzetének fennállását a járási gyámhivatal állapítja meg, majd erről szóló jogerős határozatát megküldi a nyilvántartást vezető gyámhatóság, a jegyző részére.

Nyilvántartásunk alapján, a hatályos jogszabályok szerint 2014. december hó 31-én 284 gyermek minősült hátrányos-, 509 gyermek minősült halmozottan hátrányos helyzetűnek.

2.3. Önkormányzati segély

Az önkormányzati segély 2014. január hó 1. napjától hatályos jogintézmény, mely az átmeneti segély, a temetési segély és a rendkívüli gyermekvédelmi támogatás összevonásával került kialakításra. Az Szt. 2014. december hó 31. napjáig hatályos 45. §-a értelmében a települési önkormányzat képviselő-testülete a létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került, valamint az időszakosan vagy tartósan létfenntartási gonddal küzdő személyek részére a rendeletében meghatározottak szerint önkormányzati segélyt nyújt. Önkormányzati segély adható eseti jelleggel vagy meghatározott időszakra havi rendszerességgel. Önkormányzati segélyben elsősorban azokat a személyeket indokolt részesíteni, akik önmaguk, illetve családjuk létfenntartásáról más módon nem tudnak gondoskodni vagy alkalmanként jelentkező, nem várt többletkiadások – így különösen betegséghez, halálesethez, elemi kár elhárításához, a válsághelyzetben lévő várandós anya gyermekének megtartásához, iskoláztatáshoz, a gyermek fogadásának előkészítéséhez, a nevelésbe vett gyermek családjával való kapcsolattartásához, a gyermek családba való visszakerülésének elősegítéséhez kapcsolódó kiadások – vagy a gyermek hátrányos helyzete miatt anyagi segítségre szorulnak.

Önkormányzati segélyt gyermek hátrányos helyzete miatt 515 esetben állapítottunk meg, amely összegek többnyire iskola- és óvodakezdéshez, gyógyszer kiváltásához, szemüveg készítéséhez nyújtottak segítséget. Voltak esetek, amikor a mindennapi megélhetéshez kellett támogatást nyújtani. Ezekben az esetekben az intézkedés azonnali volt.

Összesen 2.214.000 Forint támogatás került kifizetésre ezen a jogcímen, átlagosan 4.300,- Forint jutott egy segélyezett gyermekre elsősorban természetbeni ellátásként. Legtöbb alkalommal 2-4 ezer Forint közötti összeg került kifizetésre, de 1-2 ezer Forintos, illetve 10.000,- Ft-os eset is előfordult. Ez az összeg teljes egészében az önkormányzatot terhelő kiadás.

Az önkormányzati segély kifizetése a 2014. évi költségvetés terhére történt.

2.4. Egyéb, a Gyvt-ben nem szabályozott pénzbeli vagy természetbeni juttatásokra vonatkozó adatok

2.4.1. Az önkormányzat a helyben lakos, Békésen iskolában tanulók számára az iskolába járás megkönnyítése érdekében autóbusz helyi járat igénybevételehez, a bérlet megvásárlásához, a diákberlet árának 100%-át támogatásként biztosítja a tanév időtartamára. 2014. évben havonta - *átlagban* - 340 tanuló részére került megvásárlásra a bérlet, az önkormányzat erre a célra saját erőből a 2014. évi költségvetés terhére 3.900.000,- Forintot biztosított.

2.4.2. Életkezési támogatás nyújtható a gyermek születésekor, amennyiben a szülő vagy törvényes képviselő a gyermek születését megelőzően legalább 12 hónapig Békés városban lakóhellyel rendelkezik, és más önkormányzattól ezen a jogcímen támogatásban nem részesült. A támogatás mértéke gyermekenként 10.000,- Forint. A 2014. évben 4 fő részére összesen 40.000,- Forint került kifizetésre az önkormányzat saját költségvetése terhére.

2.4.3. A helyben lakos nevelőszülőnél elhelyezett, Békés városban közoktatási intézményben tanulói jogviszonyban álló, átmeneti vagy tartós nevelésbe vett gyermek részére az Önkormányzat 50%-os étkezési kedvezményt biztosít. E jogcímen a 2014. évben 713.000,- Forint került kifizetésre az önkormányzat költségvetése terhére, ami 225.000 Forinttal több a 2013-as évhez képest.

2.4.4. Békés városban 2011. január hó 8. napján kezdetét vette a „Hét krajcár” program, amely során - a nyári szünet kivételével- természetbeni ellátásként minden szombaton 150 gyermek jut meleg ételhez.

A program indításakor a cél az volt, hogy ne az amúgy is agyonterhelt szociális kasszát szabdaljuk tovább, hanem a társadalmi szolidaritásra építve a közösen tenni akarás felé nyissunk. A rászoruló gyermekek hétvégi élelemhez jutását tűztük feladatul, mert fontosnak tartottuk, hogy a közösség tegyen a legkisebbek közül azokért, akiknek kevesebb jutott.

A program anyagi oldalát szponzorok (cégek, vállalkozók, magánszemélyek, civil szerveződések) biztosítják. Az étel elkészítését a városban működő iskolák, a Polgármesteri Hivatal konyhája, a városban található valamennyi nagyobb konyha és étterem vállalták, hogy -önkéntes munka keretében, kigazdálkodva a szakácsok munkabérét és a főzés energiaköltségét - a program során ellátják a főzés és az ebéd osztásának feladatát.

A program célközönsége a városban működő oktatási intézményektől kapott javaslatok alapján állt össze, illetve a Békés Városi Szociális Szolgáltató Központ segítségét kértük azon rászorulóktól személyéről, ahol nem Békésen állnak tanulói jogviszonyban a gyermekek, tehát a helyi intézményektől javaslat rájuk nem érkezhett.

A „Hét Krajcár” hétvégi gyermekétkeztetési programban minden hétvégén 150 gyermek jut meleg ételhez, ami egyfogásos „klasszikus” főétel. A gyermekek - *családonként* - egy darab, névre szóló ebédjegyet kapnak, amiben értesülnek, hogy az ebédet hol és mikor vehetik át, és vihetik haza.

A szervezésben résztvevők kontrollálják az átvételt, és azt, hogy valós igények mentén haladjon a program. Egy család több időszakban is sorra kerülhetett az év során.

2014-ben 31 hétvégén összesen 4.456 adag étel került kiosztásra. A programot több mint 100 magánszemély és vállalkozó, illetve 20 helyi szervezet segítette munkájával és adományával.

A „Hét krajcár” program a 2015-ös évben töretlenül folytatódik.

2.5. Gyermek napközbeni ellátásának biztosítása

2014-ben a gyermekek napközbeni ellátását az Önkormányzat

- bölcsődében 144 férőhellyel,
- óvodában 497 férőhellyel biztosította.

Az egyes szakosított szociális és gyermekvédelmi szakellátási intézmények állami átvételéről és egyes törvények módosításáról szóló 2012. évi CXCV. törvény 71.§ (1) bekezdése értelmében a települési önkormányzat az általa fenntartott óvodában és a közigazgatási területén az állami intézményfenntartó központ által fenntartott nevelési-oktatási intézményekben a gyermekek és tanulók számára az óvodai nevelési napokon, illetve az iskolai tanítási napokon biztosítja a déli meleg főétkezést és a két további étkezést.

Előzőek értelmében Békés Város Önkormányzata látja el az étkeztetés feladatát a Békési Kistérségi Óvoda és Bölcsőde, a Dr. Hepp Ferenc Általános Iskola és a Tisza Kálmán Közoktatási Intézmény nevelőjei, tanulói tekintetében, illetve a városban kollégiumi ellátásban részesülők tekintetében.

A bölcsődékben, az alacsony életkorú gyermekekre vonatkozó ajánlásoknak megfelelően, helyben történik az ebéd elkészítése.

A gyermekétkeztetés feladatát 2014. július hó 1-től a Békési Városgondnokság látja el, a főzés a működtetésében lévő, 5630 Békés, József Attila utca 12. szám alatt található főzőkonyhán, illetve a Jantyik utca 21-25. szám alatt található főzőkonyhán történik.

A József Attila u. 12. szám alatt lévő főzőkonyha a Dr. Hepp Ferenc Általános Iskola tanulóinak, illetve a Hőzső utca 39. szám alatt található tálalókonyhán étkező, a Tisza Kálmán Közoktatási Intézmény menzát igénylő, középiskolás tanulóinak étkeztetését látja el, illetve a kapacitás kimerítéséig vendégétkeztetés történik.

A Jantyik utca 21-25. szám alatt lévő főzőkonyhán a Reményhír Intézmény tanulói, a Békési Kistérségi Óvoda és Bölcsőde óvodai nevelői, illetve a Tisza Kálmán Közoktatási Intézmény Gyógypedagógiai Intézményegységének nevelői részére biztosítjuk az étkeztetést. A Szánthó Albert utca 10. szám alatt található gyógypedagógiai intézményegységben működtetett tálalókonyha vonatkozásában elmondható, hogy a szolgáltatást igénybevevő gyermekek óvodás kortól középiskolás korig megtalálhatóak az intézményben. A korcsoport szerinti megoszláson belül vannak kollégisták (napi ötszöri étkeztetést igénybevevők), napközisek (napi háromszori étkeztetést igénybevevők), valamint menzás tanulók.

A Szegedi Kis István Református Gimnázium, Általános Iskola, Óvoda és Kollégium működtetésében lévő Németh László Kollégiumban a kollégiumi ellátottak étkeztetését vásárolt élelmezés formájában biztosítjuk.

Az intézményi étkezésben résztvevők számának alakulása a 2013-2014. évben	Étkeztetést igénybe vevők száma (fő)							
	100 % térítési díjat fizetők		50 % térítési díjat fizetők		Ingyenesen étkezők		Étkezők összesen	
Év	2013.	2014.	2013.	2014.	2013.	2014.	2013.	2014.
Békési Kistérségi Óvoda és Bölcsőde	176	189	47	47	208	187	431	423
Bölcsőde	44	51	12	5	36	28	92	84
Óvoda	132	138	35	42	172	159	339	339
Dr. Hepp Ferenc Általános Iskola	213	230	89	83	245	263	547	576
- napközis	155	160	66	64	232	256	453	480
- menzás	58	70	23	19	13	7	94	96
Tisza Kálmán Közoktatási Intézmény	56	64	104	154	72	49	232	267
Óvoda	5	5	2	4	5	4	12	13
Általános iskola, napközi	10	1	9	20	25	30	44	51
Középiskola, ebből	13	13	33	53	25	0	71	66
- 3 x étkezés	3	3	12	8	0	0	15	11
- menza	10	10	21	47	25	0	56	57
Kollégium, ebből	28	45	60	77	17	15	105	137
- 3 x étkezés	22	38	32	50	0	0	54	88
- 5 x étkezés	6	7	28	27	17	15	51	48
Összesen étkezők	445	483	240	284	525	499	1.210	1.266

2.6. Gyermekek átmeneti gondozásának biztosítása

A Gyvt. 45. §-a alapján a gyermekek átmeneti gondozását a szülői felügyeletet gyakorló szülő kérelmére ideiglenes jelleggel, teljes körű ellátással kell biztosítani, ha a szülő egészségügyi körülménye, életvezetési problémája, indokolt távolléte vagy más akadályoztatás miatt a gyermek nevelését a családban megoldani nem tudja.

Békés Város Önkormányzata a gyermekek átmeneti gondozását az Orosházi Családok Átmeneti Otthonát működtető Magyar Ökumenikus Segélyszervezettel kötött ellátási szerződés alapján biztosítja, abban az esetben, ha a szülő a fenti okokból a gyermeke nevelését a családban nem tudja biztosítani.

2014-ben nem merült fel igény átmeneti gondozás biztosítására.

3. Az önkormányzat által biztosított személyes gondoskodást nyújtó ellátások bemutatása

E fejezetben a gyermekjóléti és gyermekvédelmi rendszer áttekintése a jelzőrendszer tagjai által kitöltött kérdőívek anyagának felhasználásával, valamint a Békés Városi Szociális Szolgáltató Központ tapasztalatai, statisztikai adatai alapján készült.

Az intézmény bemutatása

Intézményünk 10 féle szakmai szolgáltatást nyújt. Jelentős részben kistérségi elérhetőséggel, illetve megállapodás alapján.

Személyi feltételek

- 4 fő főállású családgondozó
- 1 fő családgondozó asszisztens
- heti 15 órában pszichológus

A dolgozók szakképzettsége 100 %-os.

Tárgyi feltételek:

A technikai feltételek megfelelőek. Minden családgondozó külön számítógéppel rendelkezik, valamint biztosított a telefon, fax, fénymásoló, scannelés használat, és internet-hozzáférés. Az irodai helyiségek jól kihasználtak, minden családgondozó saját íróasztallal rendelkezik. A családlátogatásokat, környezetanulmányok készítését általában kerékpárral oldják meg. A város távoli pontjaira és a külterületre a Központ személygépkocsijának igénybe vételére van lehetőség.

Intézményünk 2014-es évben igyekezett a honlapján a hasznos információkat megjeleníteni, ami segíti a lakosság minél szélesebb körű elérését, a szolgáltatásokhoz való hozzáférést, tájékoztatás biztosítását. Mindösszességében elmondható, hogy személyi és tárgyi feltételeiben a szolgálat a feladat teljes körű ellátására alkalmas.

Szakmai munka értékelése:

A gyermekjóléti szolgáltatás a gyermekvédelem rendszerében a személyes gondoskodást nyújtó ellátások egyik alapellátási formája.

A gyermekek védelméről szóló törvény szerint gyermekjóléti szolgáltatás körébe tartozik többek között a gyermek fejlődését biztosító támogatásokkal kapcsolatos tájékoztatás, a családtervezési és az ezzel összefüggő kérdésekkel kapcsolatos tanácsadás, a szociális válsághelyzetben lévő várandós anya támogatása, a gyermekek veszélyeztettségének megelőzése, családgondozás és utógondozás biztosítása.

A gyermekjóléti szolgáltatás olyan, a gyermekek érdekeit védő speciális szolgáltatás, amely a szociális munka módszereinek és eszközeinek felhasználásával szolgálja a gyermekek testi és lelki egészségének, családban történő nevelkedésének elősegítését, a gyermek veszélyeztettségének megelőzését, a kialakult veszélyeztettség megszüntetését, illetve a családból kiemelt gyermek visszahelyezését.

A Gyermekjóléti Szolgálat, szervezési, szolgáltatási és gondozási feladatokat lát el a szociális munka módszereivel. Négy területen működik.

1. a gyermekek családban történő nevelkedésének elősegítése.
2. a gyermek veszélyeztettségének megelőzése.
3. a gyermek veszélyeztettségének megszüntetése.
4. a családjából kiemelt gyermek visszahelyezésének elősegítése, ill. utógondozása.

1. A gyermek családban történő nevelésének elősegítése

- A **gyermeki jogokról és kötelességekről**, a gyermek fejlődését biztosító támogatásokról való tájékoztatás, a támogatásokhoz való hozzájutás segítését az iskola és az óvoda pedagógiai programjukban is megjelenően vállalta. A tanév elején tájékoztatták a szülőket a lehetséges támogatásokról, és figyelemmel kísérték a hozzájutás folyamatát.
- A pszichológiai, a nevelési, az egészségügyi, a mentálhigiénés **tanácsadáshoz** való hozzájutást segítik a szolgálat munkatársai.
- A **szociális válsághelyzetben lévő várandós anya támogatása**, segítése, tanácsokkal való ellátása. Folyamatosan kapcsolatot tartunk a Védőnői Szolgálattal, akik leghamarabb találkoznak a családdal a terhes anya és a csecsemő gondozása során. Szorosan kapcsolódnak az egészségüghöz, de az egészségmegőrzése kapcsán, a gyermekvédelem is döntő tevékenységükben. A várandós kismamák gondozása, egyben együttgondozást is jelenthet, de a családgondozó ilyen esetben mindig konzultál az illetékes védőnővel. Jellemző problémátípusok a gyermeknevelési kompetencia hiányosságai, a felelős családtervezési modell hiánya, lakhatási, megélhetési problémák, olykor az örökbeadási szándék erősítése.
- A **hivatalos ügyek intézésének** segítése / hivatalos kérelmek benyújtásának segítése /. A családba születendő gyermek/gyermekes család jogállásának rendezésében nyújtott támogatás.
- A szolgálatunk **prevenációs célú feladatokat** is ellát a gyermekek veszélyeztetettségének kialakulásának megelőzése érdekében - szabadidős programok szervezése által.

A szolgálat szabadidős és prevenációs tevékenysége:

A prevenációs tevékenységeinket többféle céllal is szükségesnek tartjuk működtetni. Elsőként közvetlen segítséget kívánunk adni a különféle problémával küzdő gyermekeknek, gyermekes családoknak, valamint szeretnénk tartalmas szabadidős tevékenységekbe bevonni a gyermekeket, családokat. Emellett pedig igyekszünk elő segíteni a szocializációjukat, konfliktusmegoldó képességük fejlődését, társadalmi beilleszkedésüket és nem utolsósorban a családgondozói munka sikerességéhez is hozzájárul a család működésének jobb megismerésével.

A programjaink célja:

- a gyermekek szabadidejének értelmes, életkornak megfelelő kitöltése
 - „csellengés” megszüntetése
 - az elsődleges emberi kapcsolatok hiányának pótlása
 - az értékválság kialakulásának megelőzése
- A húsvét közeledtével megrendezésre került a **Húsvétra készülődés** címmel a kézműves foglalkozások sorozat, melyet a klienskörünkbe tartozó gyermekek részére szerveztünk. 4 héten keresztül minden csütörtökön délután 14-16 óráig kézműves programok várták **20** gyermeket, ahol felkészülhettek az ünnepvárásra, és kisebb ajándékokat készíthettek, melyeket haza is vihetek a gyermekek. Tapasztalatok alapján a hiánypótló - értékközvetítő szolgáltatások a hasznos szabadidő eltöltés mellett erősítik a hagyományörző nemzet tudatot.
 - Az intézményünkben ismét megrendezésre került a **„Fuss a nyárba”** szünidőköszöntő futóverseny immáron **X. alkalommal**. A program célja elsősorban, hogy felhívjuk a gyermekek és a felnőttek figyelmét a rendszeres sportolásra, az egészséges életmód fontosságára. Másodsorban az intézmény, illetve szolgáltatásai közelebb kerülhessenek az ellátási terület lakosaihoz, a potenciális igénybevevőkhöz, a közösségi szociális munka révén. Összesen **120 regisztrált futó** vett részt a nap folyamán különböző kategóriákban.

Programunkat támogatták a jelzőrendszer tagjai, a díjakat a városi vállalkozók, egyesületek és a polgármesteri hivatal ajánlották fel.

- Intézményünk **2014. június 23-tól - 2014. augusztus 1-ig nyári napközis tábor** szervezését és működtetését látta el. A táboroztatás helyszíne a Békés-Dánfok Üdülőközpont volt. Ezen időszak alatt (6 hét) összesen **napi 34 fő** rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek felügyeletét biztosítottuk. Összesen **52 fiú** és **38 lány** vett részt a táborban. A város minden iskolájából jelentkeztek gyermekek, és a klienskörbe tartozó gyermekeinket is bevontuk. A gyermekek napi háromszori étkezésben részesültek. Az utazás diákbréttel történt. A táboroztatásban részt vevő dolgozók a szolgálatunk dolgozói közül kerültek ki. A tábor megvalósítása minden héten 4 fő családgondozó és 2 fő nyári diákmunkás feladata volt, de munkájukat heti szinten 2-3 fő önkéntes, valamint technikai személyzet is segítette.

A heti programtervezetet úgy állítottuk össze, hogy abban az irányított csapatmunkára, az egyéni és a közösségi élményszerzésre, az egyéni erősségek kidomborítására és a pihenésre, a kötetlen barátkozásra, játékokra egyaránt legyen lehetőség.

Az alábbi tematikus hetek valósultak meg:

1. hét Vasutas hét
 2. hét Gombold újra hét
 3. hét Ifjú honfoglalók hét
 4. hét Túlélő hét
 5. hét Bábos hét
 6. hét Zöld föld felett, kék ég alatt hét.
- Rendszeresen részt vettünk a **KEF munkájában**, ahol ösztönözzük a drogfogyasztást megelőző rendezvények megszervezését, lebonyolítását. A KEF szervezésében tartott jelzőrendszeri – multidiszciplinális team munkában rendszeresen 3 kollégánk vesz részt.
 - Szolgálatunknál továbbra is működik a gyerekek részére segítségként működő **korrepetálás**. A hátrányos helyzetű, tanulási zavarokkal, erre épült magatartászavarokkal küszködő gyermek leszakadását csak fokozza, ha az iskolában sorozatos kudarcok érik, ezek leküzdéséhez, feldolgozásához nem, vagy csak igen csekély mértékben kap segítséget. A klienskörünkbe tartozó sikertelen teljesítményt nyújtó tanulókkal felvéve a kapcsolatot, napi rendszerességgel, a készségi tárgyakon kívül minden tárgyból vállaltuk a tanulók felkészítését. A nyári időszakban önkéntesek és a Munkaügyi Központ alkalmazásában álló diákmunkások segítették a gyermekek felkészülését. Mindezek felül az elmúlt évben a város lakói közül önkéntes fiatal felnőttek is segítettek, akik indítást éreztek a fiatalok felkészítésére. **2014-ben** összesen **49** gyermek **297 alkalommal** vett részt folyamatosan a foglalkozásokon, és **90 %-uk a visszajelzések alapján eredményesen** teljesített a pótvizsgákon. Fontosnak tartjuk, hogy a klienskörünkbe tartozó gyerekek eredményeket, sikereket tudjanak elérni.
 - A Békés Város Önkormányzata az elmúlt évben is vállalta a Szolgálat lebonyolításának segítségével, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő 0-18 éves gyermekek **nyári étkeztetéséről** gondoskodik. 2014. június 23-tól augusztus 22-ig, tehát **44 napon keresztül naponta 400 gyermek** részesülhetett meleg étkeztetésben. A családok visszajelzése alapján elmondhatjuk, hogy nagy segítséget jelentett az étkeztetés. Sok család megköszönte a lehetőséget. Dinamikusan nő az igény az e fajta természetbeni támogatásokra, hiszen a rászoruló száma évről évre nő, a nyári étkeztetés lehetőségéről széles körben tájékoztatva lett a potenciális célcsoport. Elmondható a jelzőrendszeri együttműködés által újabb és újabb eddig rejtőzködőnek mondható rászoruló gyermek is hozzájutott a meleg ebédhez. Elenyésző számban mutatkozott arra eset, hogy a rászoruló családok nem éltek az ebéd elviteli lehetőségével. A nyári táboroztatás mellett zajló tevékenység 4 szociális szakember napi koordinációját igényelte.

- A Békés Városi Szociális Szolgáltató Központ immáron harmadik alkalommal rendezte meg a nyári gyerekétkeztetéssel egybekötött **Játszóteri foglalkozást** az Erzsébet Ligetben 2014. augusztus 4-től – 2014. augusztus 22-ig, hétköznap 10- 14 óra között. Minden alkalommal színes és változatos készségfejlesztő programokat igyekeztünk megvalósítani, hogy minden korosztály megtalálja a számára megfelelő foglalkozást. A programok között szerepelt sport,- és kézműves foglalkozások, arcfestés és gyermekfelügyelet.
- Hagyományként ebben az évben is megvalósítottuk a „**Házhoz megy a Mikulás**” programunkat, **50 kisgyermek** kapott csomagot, melyek tartalma adományokból tevődött össze. A **Mikulásnap délutáni ünnepségünkön 20 kisiskolás** vett részt a Derús Házban. Ahol a gyerekek megmutathatták kézműves ügyességüket, valamint játékos vetélkedőn vehettek részt amelyek a téli ünnepekhez kapcsolódtak. Ezután megvendégeltük a résztvevőket, tortával, péksüteménnyel és teával. A város vállalkozói, hasonlóan, mint az előző években, hozzájárultak a hátrányos helyzetű gyermekek ünnepléséhez.
- A karácsony közeledtével **adventi programot** szerveztünk a klienskörünkbe tartozó gyerekeknek. 4 héten át, minden csütörtökön 14 -16 óráig tartalmas kézműves program várta a gyerekeket. Karácsonyfadíszeket, asztali díszeket készítettek, valamint mézes kalácsot díszítettek. Az elkészített munkákat hazavihették a résztvevők.
- Önkormányzat által szervezett **Városi karácsonyi ünnepség** előkészítésében és lebonyolításában a szolgálatunk szerepet vállalt az elmúlt esztendőben is. Összesen **172 háztartásba** került tartós élelmiszersomag. Az egyének és családok kiválasztása, valamennyi jelzőrendszer tagjainak véleménye és javaslata alapján történt.
- 2013-ban intézményünk akkreditáció folyamán jogosulttá vált **Iskolai Községi Szolgálat** biztosítására. Ennek keretében **12 fiatal** jelentkezett önkéntes munkára szolgálatunknál, melynek során átlagosan, személyenként 5 napot töltöttek idős ellátásban, gyermekjóléti szolgálatnál. A program keretében a diákok megismerhetik készségeiket, kompetenciahatáraikat, a közösségben rejlő erőket.

2. A gyermek veszélyeztetettségének megelőzése

Az 1997. évi XXXI. Törvény 39.§ (3) bekezdése feladatként határozza meg a gyermekjóléti szolgálatoknak az **észlelő és jelző rendszer** működtetését. Ugyanezen törvény 17.§ (1),(2) és (3) bekezdése felsorolja azon szakembereket és azok feladatait, aki kapcsolódnak a gyermekvédelmi munkához. A jelzőrendszer tagjai kötelesek egymással együttműködni, és egymást kölcsönösen tájékoztatni a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a veszélyeztetettség megelőzése érdekében.

A 2014-es évben azt tapasztaltuk, hogy jellemzően „sokproblémás” családok kerülnek a látókörünkbe, egyre komplexebb és mélységében nehezebben felszínre hozható nehézséggel küzdenek a családok. Nagyon sokan élnek a gyermek fejlődését nehezítő körülmények között, nélkülözésekkel küszködve. Egyre gyakoribbak a gyermekek erőszakos magatartása, és egyre alacsonyabb életkorban jelentkeznek. A konfliktusba került emberek közti kommunikáció általában eredménytelen, az előítélet, a gyanakvás, a félelem a harag irányítja őket, ami megakadályozza, hogy tisztán lássák a helyzetet, illetve felismerjék saját érdeküket. Ebben a felek közötti kommunikáció javításában, konfliktusfeloldásban, kompromisszumra jutásban nyújt segítséget a speciális végzettséggel is rendelkező családgyógyász.

A veszélyeztetettség megelőzésének szerves része a Szolgálat által működtetett észlelő- és jelzőrendszer, valamint segítségül szolgál még, a nem állami szervek bevonása is. A gyermekjóléti szolgálatnak sikerült megfelelő kapcsolatokat kialakítani a jelzőrendszer tagjaival, azaz az önkormányzattal, nevelési és oktatási intézményeivel, egészségügyi és szociális ellátórendszerekkel, pártfogó felügyelői szolgálattal, helyi rendőrség, gyámhivatallal. A tőlük kapott információk alapján nyílik mód a veszélyeztetett, elhanyagolt

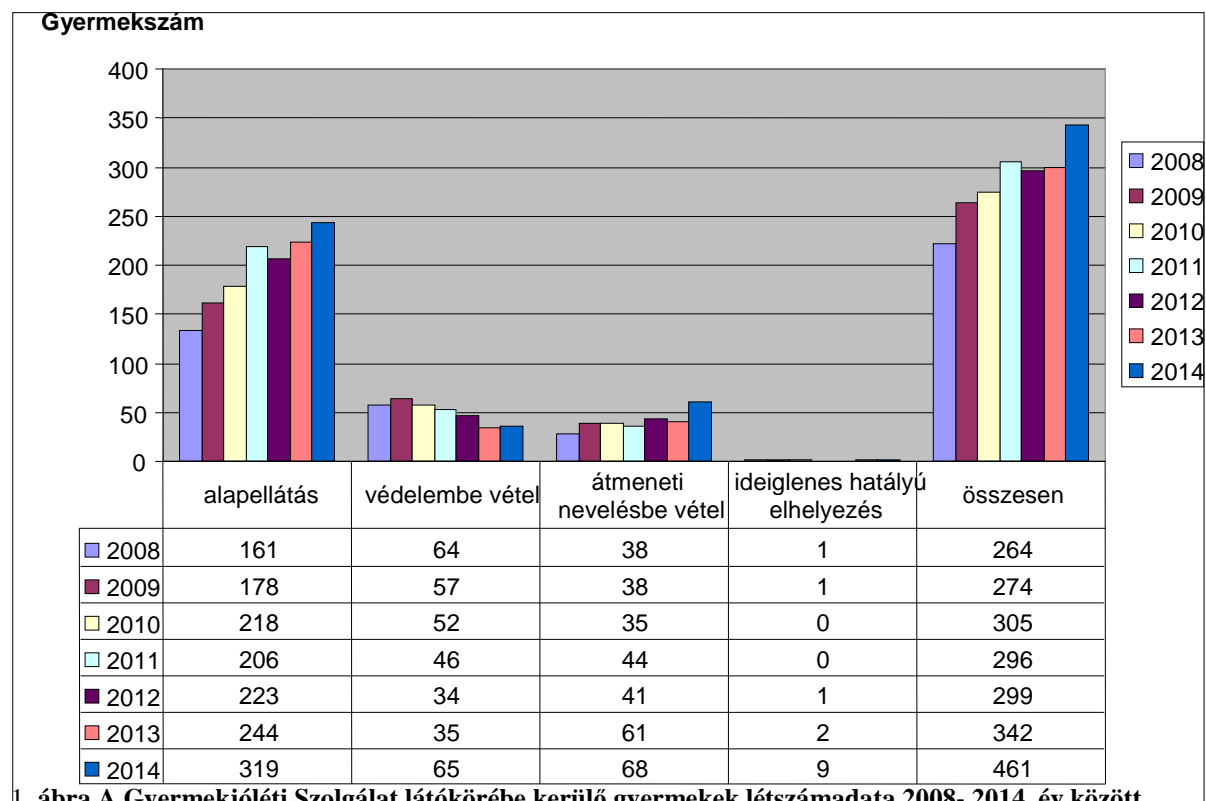
gyermek feltérképezésére. Az együttműködés keretében a nevelési-oktatási intézmények felkeresése, személyes találkozás a tanárokkal, gyermekvédelmi felelőssel, esetmegbeszélések történnek. A Békés Megyei Kormányhivatal Békési Járás Járási Gyámhivatala dolgozóival szinte napi kapcsolatban vagyunk, hogy közös eseteinket a lehetőségeinkhez képest a megfelelő módon tudjuk kezelni. Dilemmáink esetén a dolgozók véleményét és tanácsait kikérve a legtöbb esetben segítséget és támogatást kapunk a munkánkhoz. A jelzőrendszer tagjai a saját területükön végzett gyermekvédelmi munkájukkal teszik hatékonyabbá a gyermekjóléti szolgálat munkáját, hisz az időben jelzett problémákat eredményesebben lehet kezelni. 2014-ben a jelzőrendszeri jelzések száma összesen **672** esetben történt. A jelzőrendszerrel való kapcsolattartás formái: közös családlátogatás, írásos bejelentések, telefonos kapcsolattartás.

A jelzőrendszerrel való kapcsolataink **kölcsönösek, erősek és eredményesnek mondhatóak**. 2014-ben **4 alkalommal** került sor a „**Találkozások**” című jelzőrendszeri találkozóra, amelyen egy-egy alkalommal az azonos területen dolgozó szakemberek vettek részt. Sor került az aktualitások megbeszélésére és az egyéni problémákkal kapcsolatos konzultációra is a szakemberek és a családgondozók között.

3. A kialakult veszélyeztetettség kezelése, veszélyeztetettség megszüntetése

Ahhoz, hogy a veszélyeztetettség kezelését megkezdénénk, szükséges az okok feltárása. Az intézményünk látókörébe lévő összes gyermeket hátrányos helyzetűnek, a védelembe vettek veszélyeztetetteknek soroltuk be.

Létszámadatok

1. ábra A Gyermekjóléti Szolgálat látókörébe kerülő gyermekek létszámadata 2008- 2014. év között

Szolgálatunk klienskörébe Békésen és Tarhoson 2014-ben **461** gyermek tartozott. Ebből **319 alapellátásban**. Az alapellátásban gondozott gyermekek száma nőtt, ami betudható az ismételt törvényi változásoknak. Hiszen az addigi 50 órát meghaladó igazolatlan hiányzások a 16 évet betöltött gyermekeknél a nevelési támogatás megszüntetésre kerül, a védelembe vétel

megszünteti a Gyámhivatal, és alapellátás keretei közt is elegendő a gondozás.

2014. évben a nevelési támogatás felfüggesztése illetve megszüntetése Gyermekjóléti Szolgálatunk látókörében lévő gyermekek közül 4 általános iskolást és 61 szakiskolában illetve középiskolában tankötelezettséggel terhelt tanulót érintett. **A védelembe vett** gyermekek száma **65**. Szinte duplájára nőtt az előző évihez képest és egyre sokrétűbb az okok halmaza. Természetesen az egyre komplexebb problémahalmazzal jelentkező családok tekintetében a még hatékonyabb családgondozói munkára van szükség, amihez fontos a család, valamint a jelzőrendszer családgondozóval való együttműködése. A szülők következtelen nevelési módszerei, megengedő szülői hozzáállás generálta gyermeki tünetek kezelése komoly szakmai kihívás elé állítja a kollégákat. Fentiek alapján szükségszerűvé válik a hatósági eljárás során előírt magatartás szabályokkal fékezni a deviáns viselkedések elterjedését. A gyermekjóléti szolgálat szakmai tevékenységeinek összessége, és az ellátott gyermekek száma az előző évhez képest növekedést mutat. Egyre több olyan kliens is felkeresi a szolgálatot tanácsért, hivatalos ügyekben való segítségnyújtásért, illetve konfliktuskezelésekkel kapcsolatban, akikkel korábban a családgondozók nem is álltak kapcsolatban. Ezeket az ügyfeleket általában egyszeri esetként kezeljük. Ennek száma a 2014-es évben 200 fő volt. A 2013-as évhez viszonyítva itt is emelkedés tapasztalható, az akkori 184 főhöz képest. Egyre gyakoribbak a szenvedélybetegségekre utaló tünetek, illetve az ezzel kapcsolatos szabálysértési eljárások miatti intézkedések, valamint az iskolai hiányzások miatt a szülők felkeresése tájékoztatása, javaslatétel a gyermek elkallódásának megakadályozására.

Ideiglenes elhelyezésre 9 gyermek esetében került sor. Ezután átmeneti nevelésre akkor kerül sor, ha a gyermek fejlődését családi környezete veszélyezteti és a veszélyeztetettség az alapellátás keretében nyújtott szolgáltatásokkal, valamint védelembe vétellel nem sikerült megoldani. A tavalyi évben történő családból való kiemelés okai között a csavargás, az iskolakerülés és életvezetési problémák vagy más szociális és családi krízis szerepel

Az **nevelésbe vett** gyermekek száma a 2013. évhez képest stagnál. Bár az előző évben igen nagy volt a növekedés, így a 2014-es évben kevesebb intézkedésről kellett határozni. Feltehetően a legsúlyosabb esetek túlnyomóan az előző évben csúcsosodtak ki, ahol persze már évek óta halmozott volt a probléma és ezáltal elkerülhetetlen volt a nevelésbe vétel. Nincs az a támogató természetes bázis a családok mögött, mely a prevenciós szakemberek által biztosított szolgáltatások mellett képessé teszi őket a gyermekeik gondozására. **68 gyermek** részesül átmeneti nevelésben Jelenleg a nevelésbe vett gyerekek családjait (31) alapellátás keretében segítjük a lakás- és életkörülményeik megváltoztatásában, hogy gyermekeiket önállóan tudják nevelni, gondozni. Fontosnak tartjuk, hogy a személyes segítő kapcsolat során a családok maguk érezzék a változás szükségességét, az együttműködés az ők érdekeit szolgálja. Bizalmon alapuló segítő kapcsolatot igyekszünk kialakítani és remélhetőleg a gondozási folyamat során problémamegoldó képességük erősödik, alkalmassá válnak problémáik kezelésében. Az év folyamán decemberben 2 gyermeket sikerült családjába visszahelyezni, esetükben „csupán” ideiglenes nevelésbevitel történt, a szülők erősen motiváltak voltak a változás generálására. Nevelésbe vett gyermeket nem tudtunk a saját családjába visszahelyezni, a gyermek - szülő kapcsolattartásának fenntartására motiváljuk a szülőket, megakadályozva ezzel az érzelmi elszakadást. Ezek a szülők életkörülményeiken változtatni nem tudnak, nehezen motiválhatóak. A gyermekek családba történő visszagondozása elenyésző. Azokat a feltételeket nem tudják megteremteni, még segítséggel se, amelyek eredményeként gyermekét, vagy gyermekeit családjába visszahelyezhetik. Még a gyermek látogatása is olyan nehézséget jelent sokuk számára, amelyet anyagi lehetőségeik, illetve hozzáállásuk nem tesz lehetővé. Azokkal a szülőkkel, akik megfelelően motiválhatók, folyamatosan kapcsolatot tartanak és a gondozási- nevelési terv szerint folyamatosan

egyeztetik a visszakerülés feltételeit, és segítséget nyújtanak a feltételek teljesítésében. Különösen ott eredménytelen a visszagondozás- és ez többségében a súlyos elhanyagolásban érintett gyermekek esetében igaz-, ahol a szülői ház körülményeihez képest lényegesen jobb körülmények közé kerül a gyermek, és bekerülést követően jól érzi magát. Több esetben rendkívül nehéz tartani a kapcsolatot a szülőkkel, mivel folyamatosan változtatják lakhelyüket, és ezt nem jelzik a családgondozónak.

A családból való kiemelés okai között az életvezetési problémák vagy más szociális és családi krízis szerepel. A családban a veszélyeztető okok megszüntetése érdekében tehát a végzett gondozási tevékenység, elengedhetetlen.

4. A családba való visszahelyezés elősegítése

A gyámhivatal a gyermeket átmeneti nevelésbe (jelenleg nevelésbe) veszi, ha a gyermek fejlődését családi környezete veszélyezteti és a veszélyeztetettség az alapellátás keretében nyújtott szolgáltatásokkal, valamint védelembe vétellel nem sikerült megoldani.

A Gyermekjóléti Szolgálat kötelezettsége a Gyámhatóság felkérésére részt venni az átmeneti nevelt gyermekek családi körülményeinek felülvizsgálataiban, az ilyen gyermekek családjának alapellátás keretében történő gondozásában.

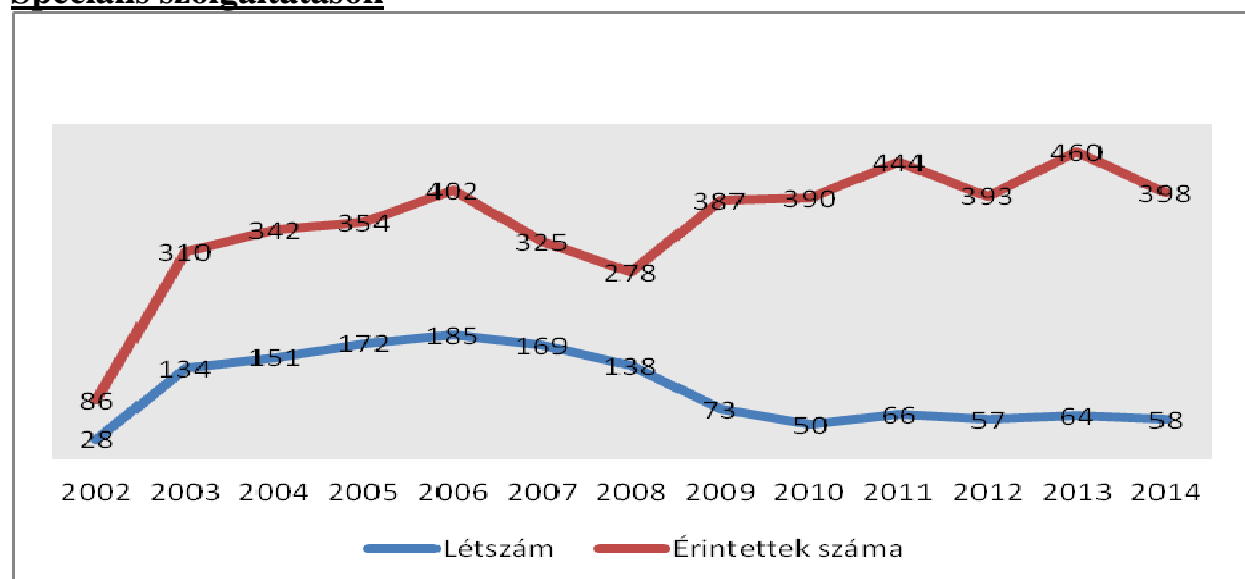
2014-ben **68** átmeneti nevelt gyermek **31 családjával** tartották a kapcsolatot a családgondozók. A gyerekek elhelyezése nevelőszülőknél, lakásotthonokban vagy gyermekotthonokban történik.

Családgondozók segítő munkájának elsődleges célja, hogy a szülő, gyermeknevelési körülménye javuljon, képes legyen az alapvető gondozási-nevelési feladatok ellátására. Hangsúlyozzuk a családi kapcsolatok ápolását, hogy ezáltal a gyermek visszakerülhessen vérszerinti családjába.

A tapasztalatunk az, hogy a családok anyagi és egyéb életkörülményei a gyerekek kiemelése után nem változik pozitívan oly módon, hogy a gyerekek haza kerülhessenek. A tapasztalatok alapján, melyet a szakirodalom is alátámaszt, minél hosszabb idő telik el a családból való kiemelésről, annál nehezebb a visszaút.

Bízunk benne, hogy az átmeneti nevelésbe vételi esetek visszatartó erőként hatnak az itthon maradt, fokozottan veszélyeztetett gyerekek és szüleik számára

Speciális szolgáltatások

2. ábra Pszichológiai Tanácsadásban részt vettek tendenciózus változása 2002 és 2014 között

A gyermekjóléti szolgálatnál 2002-es évtől működik a *pszichológiai tanácsadás* szolgáltatás.

2014-ban a tanácsadáson részt vettek száma **68 fő**. Összesen: **398 alkalommal** vették igénybe a szolgáltatást.

A szolgáltatásról egyre többen tudnak. Így egyre többen igényelnek pszichológusi segítséget, ami azzal magyarázható, hogy a nem megfelelő környezeti és a szociális helyzet egyre több pszichés megbetegedést generál, valamint a családon belüli izolálódás az adekvát problémamegoldásra professzionális szakember által nyújtott külső segítségnyújtást igényelnek.

A szolgáltatást igénybe vevők köre: a Békés Városi Szociális Szolgáltató Központ kliensei, Gyermekjóléti Szolgálat Kliensei, az Átmeneti Szállók lakói, óvodás gyerekek, általános- és középiskolás tanulók, a város lakói.

Problémák: viselkedési zavarok, tanulási problémák, krízishelyzet, kezdődő neurózisok életvezetési problémák személyiségzavarok.

A segítség módjai: konzultáció, pszichológiai tanácsadás krízis tanácsadás, személyiségteszt kitöltése, igény szerint csoportos foglalkozások

A Gyermekjóléti Szolgálat nem rendelkezik formálisan **kapcsolattartási ügyelettel**, azonban a jelentkező igényekre azonnal és rugalmasan reagál. Azon szülők, akik Bíróság általi illetve Gyámhatóság által kiállított gyermekelhelyezési dokumentummal rendelkeznek, a kapcsolattartás meg nem egyezése után végső eshetőségben kérhetik a kapcsolattartás lezabályozását Intézményünkbe, mint helyhez kötött felügyelt kapcsolattartás. A kapcsolattartás a családkonzultációhoz hasonlóan leginkább szervezetünk nyitvatartási idején túl esedékes. (este, péntek délután). A gyermekvédelmi szakemberek rugalmasan lehetőséget adnak a szülő-gyermek biztonságos, nyugodt körülmények közötti találkozásra. 2014. évben ez összesen **11 gyermeket érintett, 59 alkalommal**.

A Békés Városi Szociális Szolgáltató Központ további szolgáltatásai közül főleg a Támogató Szolgálat tevékenysége terjed ki a gyermekekre. A tavalyi évben 6 fogyatékos gyermeket juttatunk el fejlesztésre a Napraforgó Gyógypedagógiai Központba, 4 gyermeket a békéscsabai Esély Pedagógiai Központba, valamint 2 gyermeket a helybeli Tisza Kálmán Közoktatási Intézmény Gyógypedagógiai részlegére szállítottak. Ezen kívül a hozzánk forduló fogyatékos gyermeket nevelő szülőket segítjük orvosi vizsgálatokra eljuttatni / Szeged, Budapest/.

A Gyermekjóléti Szolgálat legnagyobb kihívásai a mélyülő szegénység okozta hátrányok, a gyermekek iskolai tankötelezettség irányába való motiválás - ami sokszor egyoldalú, szülői együttműködés híján-, valamint a 16. életévet betöltött fiatalokkal való szociális munka, akik már nem tankötelezettek, és valamilyen oknál fogva az iskolai kudarcok által nem látják jövőperspektívájukban a tanulás eredményét.

A gyermeket nevelő családok esetében a lakástalanság, a hajléktalanná válás, valamint a jobb megélhetést biztosító körülmények miatt gyakran megfigyelhető a lakóhely változtatása. Ehhez társul még az is, hogy új gondolják a gyermekvédelmi ellátás fókuszából is kikerülhetnek a költözés által. Nyomon követésük, felkutatásuk a mindennapi feladataink részévé vált, hogy a fogadó település ellátórendszere kellő információ birtokában végezhesse gondozását.

4. A felügyeleti szervek által gyámhatósági, gyermekvédelmi területen végzett szakmai ellenőrzések tapasztalatai

2014-ben a Békés Megyei Kormányhivatal Szociális és Gyámhivatala a gyámhatósági és gyermekvédelmi területen nem végzett átfogó vizsgálatot, célvizsgálat

- rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre vonatkozó, a gyermekek védelmére vonatkozó, a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény és a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX.10.) Korm. rendelet 2013. április hó 1. napjától hatályos nagykorú jogosultakat érintő pénzbeli ellátásra, korábban kiegészítő gyermekvédelmi támogatásra való jogosultságot érintő eljárások vizsgálata,
- óvodáztatási támogatás iránti I. fokú gyermekvédelmi hatósági ügyek jogszerűségi ellenőrzése,
- Erzsébet-utalványok igénylésére, biztosítására, kézbesítési módjára, illetve azok visszaváltására vonatkozó eljárások vizsgálata

tárgyában történt.

A Békés Megyei Kormányhivatal Szociális és Gyámhivatala összegzésképpen megállapította, hogy a jogszerűségi ellenőrzések során a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény 115. §-ban foglaltak szerinti felügyeleti intézkedést nem foganatosít, illetve megállapította a Gyvt-ben és a Gyer.-ben meghatározottak teljesülését.

A felügyeleti szerv felé több alkalommal eseti adatszolgáltatási kötelezettségnek tettünk eleget az elmúlt év során.

A Békés Városi Szociális Szolgáltató Központnál Békés Város Önkormányzatának belső pénzügyi monitoring rendszere hatósági ellenőrzést végzett. A belső ellenőrzés nem tárt fel hiányosságokat.

5. Jövőre vonatkozó javaslatok, célok meghatározása a Gyvt. előírásai alapján

A gyermekek védelme vonatkozásában a jövőre vonatkozó céloknak, elképzeléseknek arra kell irányulniuk, hogy a város megfelelő környezeti feltételeket jelentsen a felnövekvő fiatal korosztály számára, ahol otthonosan érzik magukat, ahol kiszámíthatóak az életviszonyaik, ahol problémák esetén szakértő segítséget találnak azok megoldásához, és ahol felkészülhetnek a felelősen élő és cselekvő magyar állampolgárként való felnőtt életükre.

A Békés Városi Szociális Szolgáltató Központ Gyermekjóléti Szolgálat a Gyermekjóléti konferencián a jelzőrendszer tagjaival együtt az alábbi területeken lát szükségesnek stratégiai beavatkozást a gyermekek helyzetének javítása érdekében.

1. Az iskolai igazolatlan hiányzásokat megszüntető programok az egységes szakmai elvek mentén való együttműködés során, melyben a tanulás értékékként jelenik meg

Cél: a gyermekek tankötelezettség teljesítésének elősegítése, kompenzálni hátrányait, segíteni az iskolai megfelelést, sikerélmény megélésével az iskolai rendszerű oktatásban való maradást, és a megfelelő minták elsajátítását.

Továbbra is telefonos, elektronikus gyors jelzés a jelzőrendszeri tagok között, melyet írásos jelzés követ. Szükség esetén a család gondozók és a pedagógusok közös családlátogatást szerveznek, valósítanak meg. Család gondozók szülői értekezleten való részvételének támogatása.

2. A gyermekeket és fiatalokat körülvevő devianciához vezető rizikófaktorok monitorozása.

Cél: A komplex és hatékony megoldás keresése során szükségesnek tartjuk a magatartási és viselkedészavarokkal küzdő gyermekek számának csökkentését, a családi ártalmak csökkentését, készségeik fejlesztését, a dizájner drogokkal kapcsolatos következményekkel kapcsolatos hatékony és adekvát információnyújtás. Multidiszciplináris team ülések rendezése a komplex problémák rendezése érdekében.

3. Prevenációs tevékenység: szabadidős és sporttevékenységek szervezése

Cél: a hátrányokkal küzdő iskoláskorú gyermekek fiatalok és családjaik számára szülői szerepet erősítő, családi konfliktusokat rendező, a családi kohéziót erősítő, valamint az oktatási rendszeren kívüli integrációs, prevenációs programok szervezése, lebonyolítása.

4. Kortárs segítők képzése

Cél: Az oktatási intézmények által delegált fiatalok képzése, akik tevékenységük által a jövőben, mint egy „híd” szerepet tölthetnének be a gyermekjóléti szolgáltatás területén.

5. Egyéb speciális szolgáltatások nyújtása a gyermekjólét biztosítása érdekében

Cél: speciális módszerek alkalmazásával a munka hatékonyságának növelése, valamint a speciális szolgáltatások megismertetése a jelzőrendszeri tagokon keresztül.

6. Önkéntes tevékenység népszerűsítése, önkéntesek fogadása, közvetítése, Iskolai Közösségi Szolgálat hálózatban aktív részvétel

Cél: az egyéni, szabad akaratból, döntési motiváció alapján, pénzügyi ellenszolgáltatás nélkül más hasznára történő segítségnyújtás népszerűsítése Békés város lakossága, illetve célzottan a fiatalok tekintetében. Az Iskolai Közösségi Szolgálat hálózatának tagjaként a középiskolai tanulmányukat végző fiatalok 50 órás önkéntes tevékenységének teljesítése.

6. A bűnmegelőzési program főbb pontjainak, valamint a gyermekkorú és a fiatalkorú bűnelkövetők számának az általuk elkövetett bűncselekmények számának, a bűnelkövetés okainak bemutatása

Békés Város Képviselő-testülete a 265/2003. (XII. 18.) számú határozatával fogadta el Békés Város Bűnmegelőzési Konceptióját. A határozat értelmében évente kerül meghatározásra a koncepció alapján megfogalmazott tárgyevi Bűnmegelőzési Program.

A koncepcióban a gyermek- és ifjúságvédelem területének kiemelt része a prevenció. A DADA (Drog, Alkohol, Dohányzás, Aids) programot a Békési Rendőrkapitányság a helyi Polgárőrséggel közösen, folyamatosan végezte. Tájékoztató, ismertető tevékenységük során az általános és középiskolákban tartottak előadásokat.

Továbbra is megfigyelhető - az alkoholfogyasztás mellett - a kábítószer-fogyasztással kapcsolatba hozható bűnelkövetővé válás. Az előző évek tapasztalatai, szakemberek véleményei továbbra is érvényesek, miszerint az áldozatvédelem, áldozattá válás megelőzése mellett továbbra is nagy hangsúlyt szükséges fektetni a drogokkal kapcsolatos bűnelkövetővé válás megakadályozására. 2009-ben újjászerveződött a Kábítószerügyi Egyeztető Fórum, melynek munkáját a Mentálhigiénés Egyesület koordinálja, szervezi kiválóan.

A Békés Város Jegyzője és a Békési Rendőrkapitányság által 2008 áprilisában aláírt együttműködési megállapodás a családon belüli erőszakkal kapcsolatban jött létre. Fontos eleme az együttműködésnek, hogy a családon belüli erőszakkal kapcsolatos információkat mindkét intézmény a lehető leghamarabb eljuttassa a hatáskörrel rendelkező szervhez a megfelelő lépések megtétele érdekében, a lehető leggyorsabb beavatkozás végett.

A bűnmegelőzési program kitér az áldozatvédelmi szociálpolitika területére, ahol az információk átadására és a tájékoztatás szükségességére helyezi a hangsúlyt.

„AZ ISKOLA RENDŐRE” program az általános iskolai oktatásra épül, elősegítve a rendőrség által a gyermekek felé irányuló bűn-és baleset-megelőzési tevékenységet. A kijelölt „iskolarendőr” folyamatosan kapcsolatban áll az oktatási intézmények vezetőivel.

A bűnmegelőzés területén megfogalmazott, gyermekeket, városi ifjúságot megcélzó akciók, programok elősegítették a gyermekvédelemi munka hatékonyságát az elmúlt időszakban is.

A szabálysértés és a bűncselekmény elkövetése általában a fiatalkorúakra jellemző, de sajnos a gyermekkorúak körében is előfordul. Bár a kutatások azt mutatják, hogy nem egyértelműen a serdülőkor pszichológiai problémái vezetnek a bűncselekmények elkövetéséhez, mégis meghatározó szerepet játszik a fiatalkori bűnelkövetés kialakulásában, hiszen felerősítheti a fiatalkorúban a negatív környezeti hatásokra (akár családban, akár a baráti társaságban) való érzékenyebb reagálást.

A Békés Városi Szociális Szolgáltató Központ kiterjedt jelzőrendszeri kapcsolata, illetve az ember és lakosságközeli szolgáltatásai kapcsán a gyermek és fiatalkorúk - anonimitásukat kérve – tájékoztatják a családgondozókat a legális illetve dizájner drogok városon belüli előfordulásáról. A jelenség tabuként való kezelése ellenére (mind felhasználó, mind terjesztő tekintetében) nyílt titokként van jelen a legális illetve dizájner droghasználat a közoktatási

intézményekben, illetve a város egyes szegregátumaiban.

Figyelmet érdemel az a megállapítás, hogy az egyszülős családok, illetve több gyermeket nevelő családok gyermekei követnek el szabálysértést és bűncselekményt. Megállapítható, hogy 2014-ben a szabálysértések száma jelentősen csökkent. Ennek valószínűsíthetően az az oka, hogy a tankötelezettség 16 életévre csökkent, így ezen fiatalok kikerültek a szabálysértést elkövetők köréből.

A legjellemzőbb elkövetési formák a lopás, a garázdaság, a csoportos garázdaság és a köztisztasági szabálysértések. A fiatalkorúaknál a lopás van jelen legnagyobb számban, melynél az ok feltehetően a vágy és a lehetőségek közti szakadék. Amihez nem tudnak hozzájutni, de vágnak rá, alkalmi lopásokkal szerzik meg, melyek fő színterei az áruházak, a bevásárló központok és az iskola.

2013.		Gyermekek száma (fő)			
		Nem volt gondozásban	Alapellátásban gondozták	Védelembé vétel keretében gondozták	Összesen
Szabálysértés elkövetése	Gyermekekori	25	19	4	48
	Fiatalkorú	14	15	7	36
	Összesen	39	34	11	84
Bűncselekmény elkövetése	Gyermekekori	0	3	1	4
	Fiatalkorú	0	2	2	4
	Összesen	0	5	3	8
Összesen		39	39	14	92

2014.		Gyermekek száma (fő)			
		Nem volt gondozásban	Alapellátásban gondozták	Védelembé vétel keretében gondozták	Összesen
Szabálysértés elkövetése	Gyermekekori	9	12	1	22
	Fiatalkorú	4	1	3	8
	Összesen	13	13	4	30
Bűncselekmény elkövetése	Gyermekekori	0	0	2	2
	Fiatalkorú	1	1	0	2
	Összesen	1	1	2	4
Összesen		14	14	6	34

7. A települési önkormányzat és a civil szervezetek együttműködése

Városunkban 126 civil szervezet működik. Igyekszünk kapcsolatot létesíteni közülük azokkal, amelyek tevékenysége a gyermekek védelméhez, szabadidejük hasznos eltöltésének előmozdításához segítséget nyújthat.

A Mentálhigiénés Egyesület által működtetett Kábítószerügyi Egyeztető Fórum munkája nagy segítséget nyújt a kábítószer és alkoholfogyasztás visszaszorításában. Ennek érdekében fontos, hogy a szabadidő helyes eltöltésére vonatkozóan a fiatalok által is elfogadott, életkorukhoz és igényeikhez igazodó programok kerüljenek megszervezésre.

A gyermek- és ifjúságvédelem területén kiemelten fontos a prevenció. A DADA programot a Városi Rendőrkapitánysággal és a helyi Polgárőrséggel közösen folytatni szükséges.

A Békés Városi Szociális Szolgáltató Központ vállalja az iskolai, védőnői és kortárs szinteken szerveződő programok koordinálását.

A 2014-es év értékeléseként megállapítható, hogy az önkormányzat mindent megtett a gyermekek jólétének biztosításáért, a törvényes feltételeket betartva igyekezett maximálisan a gyermekek érdekeit szem előtt tartva végezni a hétköznapi nem könnyű, de megtisztelő feladatát.

Békés, 2015. május 11.

Tárnok Lászlóné
jegyző